

in znova zaspali, jaz pa tega nisem zmogel; začel sem se potikati po obsežnem tovarniškem kompleksu in se seznanjati z ljudmi. Tako sem trčil na častnika v usnjatem jopiču, ki je Titu tako presenetljivo podoben, da sem najprej mislil, da ga uporabljajo za njegovega dvojnika. Bil sem nemalo začuden, ko me je pozdravil po slovensko in se mi predstavil. Tako sem spoznal letalskega polkovnika Franja Pirca iz Sodražice in njegovo vzpodbudno zgodbo. Prav on je tisti, ki je ušel z letalom iz Zagreba in se pridružil partizanom. Z zanimanjem sem poslušal njegovo stvarno pripovedovanje in odkril v možu nenavadnega domoljuba in poštenjaka. V častniški šoli sem srečal Milana Laha, dobrega znanca iz Ljubljane in Roga, kjer je moral kot bivši oficir najprej prevzeti mitraljez. Tudi ta mi je pripovedoval zanimivo zgodbo: ko je s patrolo zablodil v Gorski kotar, ga je zaradi nemške ofenzive s patrolo vred zaneslo še južneje, tam pa je po naključju trčil nanj Tito in Tito ga je pri priči vzel s seboj v Vrhovni štab, tu predava zdaj na častniški šoli. Med raznimi suverenimi obrazi okoli Tita sem postal pozoren na močnega, temnopoltega in na zunaj dobrovoljnega Bolgara Atanasova; o njem šepetajo, da so ga poslali iz Moskve, da bi nas nadziral.

Opoldne so nam v baraki častniške šole priredili slovesno kosilo, nekak banket, kajti delegacije so še vse navzoče. Odposlanci smo se zbrali za dolgimi mizami, bile so pogrnjene in pripravljene s preprostim priborom. Na koncu srednje mize je sedel Tito, na desnici je imel Ribarja, okoli sebe pa nove člane predsedstva ASNOJ in NKOJ. Kosilo je bilo okusno in izdatno in prav nič smešen nisem, če si jedilni list zapisujem v dnevnik: imeli smo govejo juho, svinjsko pečenko, pražen krompir in sladko zelje, zatem torto, sadje in turško kavo, za pijačo so servirali pivo. Vojaški kuharji so bili danes pravi čarovniki. Tito je med kosilom vstal in nam nazdravil, odgovoril mu je Ribar. Razživelimi smo se in se le težko razšli. Preden smo se vzdignili, smo se na Jakčev predlog podpisali na posebno spominsko listino.

Naša delegacija se bo kmalu napotila domov, zato sem proti večeru sestavil nekaj pisem za Slovenijo.

Iz knjige Listina (dnevniški zapiski od 3. maja do 2. decembra 1943).

Pesem o svobodi

Miljenko	Svoboda —
Sršen	ali slišiš korakanje Igmancev!
	Ali slišiš v bobnenju Sutjeske,
	v šepetanju Kozare
	zapissego pred napadom?

Pojdi, kamor hočeš,
 na vzhod,
 na zahod . . .
 V knjigi zgodovine
 odpri eno stran
 in beri vesti
 o sebi,
 o nas!
 Pojdi skoz tristo vasi in mest,
 obišči vsa pogorišča,
 preglej vsa pepelišča;
 na vseh cestah,
 na vseh progah —
 povsod boš srečala Tita
 z rdečo zastavo;
 pod vsako višavo
 boš videla boj besneti
 in spet boš z ramo ob rami
 z nami
 — v ponosni četi!

Lik maršala Tita

Josip
 Vidmar

Vera v osebnost in znatizeljno zanimanje zanjo je dediščina književnosti in vzgoje, ki se ju ne bom otrešel nikoli. Zato sem tudi na nočnih pohodih na pot v Jajce marksikatero uro prebil v ugibanju o osebnosti Tita, čigar ime, glasno zlogovano kot Ti-to, Ti-to . . ., sem čul na toliko zborovanjih in mitingih in ki na vsakem takem zborovanju od Gorice pa globoko tja v Makedonijo in Albanijo sproži vihar navdušenja in odobravanja.

Kdo je Tito, kakšen je njegov notranji lik, njegova človeška podoba? sem se spraševal, poln nestrpnega pričakovanja. Kdo je ta kmetski sin iz Hrvatskega Zagorja, sin Hrvata in Slovenke, ta industrijski proletarec, strugar, ki se je udeležil bojov ruske državljanske vojne in ki stoji danes na čelu vsega jugoslovanskega osvobodilnega gibanja, katerega je pokrenil v prvih dneh narodne vstaje v Srbiji, organiziral prve odrede partizanov, stopil v zvezo z vsemi svobodoljubnimi skupinami in tako polagoma v neprestanih bojih, sredi akcij, nemških ofenziv ustvaril ogromno in čudežno enoto narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije, uporniško armado, ki je trajno obdana in obkoljena od sovražnikov neprestano rasla, se sproti oboroževala in vežbala, dokler ni dosegla četrtn milijonske moči, trdne organizacije z vzorno disciplino, s strokovnjaškim vodstvom, vso pre-